

VIJEĆE EUROPE
EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL

PREDMET KUNIĆ PROTIV HRVATSKE
(Zahtjev br. 22344/02)

PRESUDA

STRASBOURG
11. siječnja 2007.

Ova će presuda postati konačnom pod okolnostima utvrđenim u članku 44. stavku 2. Konvencije. Može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.

U predmetu Kunić protiv Hrvatske,

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući u vijeću u sastavu:

g. C. L. ROZAKIS, *predsjednik*,

gđa N. VAJIĆ,

g. A. KOVLER,

gđa. E. STEINER,

g. K. HAJIYEV,

g. D. SPIELMANN,

g. S. E. JEBENS, *suci*,

i g. S. NIELSEN, *tajnik Odjela*,

nakon vijećanja zatvorenog za javnost 7. prosinca 2006.,

donosi sljedeću presudu koja je usvojena tog datuma:

POSTUPAK

1. Postupak u ovome predmetu pokrenut je na temelju zahtjeva (br. 22344/02) protiv Republike Hrvatske što ga je 11. travnja 2002. hrvatski državljanin g. Petar Kunić ("podnositelj zahtjeva") podnio Sudu na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda ("Konvencija") .

2. Podnositelja zahtjeva, kojemu je dodijeljena pravna pomoć, zastupao je g. T. Vukičević, odvjetnik iz Splita. Hrvatsku Vladu ("Vlada") zastupala je njena zastupnica gđa Š. Stažnik.

3. Podnositelj zahtjeva posebno je naveo da mu je zbog duljine postupka što ga je pokrenuo radi povrata svoje imovine u posjed povrijeđeno pravo na suđenje u razumnom roku i pravo na mirno uživanje vlasništva. Pozvao se na članak 6. stavak 1. Konvencije i članak 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju.

4. Odlukom od 1. rujna 2005. Sud je zahtjev proglasio djelomično dopuštenim.

5. Podnositelj zahtjeva i Vlada podnijeli su svako svoje očitovanje o osnovanosti zahtjeva (pravilo 59. stavak 1.).

ČINJENICE**I. OKOLNOSTI PREDMETA**

6. Podnositelj zahtjeva rođen je 1951. i živi u Krnjaku, Hrvatska.

7. Podnositelj zahtjeva i njegova obitelj živjeli su u obiteljskoj kući u Krnjaku, gdje je podnositelj zahtjeva vodio i restoran. Vlasnik te imovine bio je njegov otac, koji je umro 1992. U siječnju 1999. podnositelj zahtjeva proglašen je njegovim zakonskim nasljednikom.

8. U kolovozu 1995. podnositelj zahtjeva i njegova obitelj otišli su u Bosnu i Hercegovinu.

9. Dana 27. rujna 1995. na snagu je stupio Zakon o privremenom preuzimanju i upravljanju određenom imovinom ("Zakon o preuzimanju"). On je predviđao da će se imovina koja se nalazila na ranije okupiranim područjima, a pripadala je osobama koje su napustile Hrvatsku, staviti pod privremenu upravu države. Ovlastio je i lokalna tijela (komisije za preuzimanje) da takvu imovinu daju na privremeno korištenje trećim osobama.

10. Dana 23. svibnja 1996. Komisija za privremeno preuzimanje i korištenje imovine Općine Krnjak ("Komisija za preuzimanje") priznala je izvjesnom V.P. pravo na privremeno korištenje imovine podnositelja zahtjeva, radi vođenja restorana.

A. Upravni i građanski postupak

11. Dana 15. rujna 1997. podnositelj zahtjeva podnio je Komisiji za preuzimanje zahtjev za povrat imovine. Nije dobio nikakav odgovor.

12. U siječnju 1998. godine podnositelj zahtjeva ponovio je svoj zahtjev za povrat imovine i zatražio poništenje rješenja Komisije za preuzimanje od 23. svibnja 1996.

13. Dana 4. lipnja 1998. godine Komisija za preuzimanje odgovorila je, ne donijevši nikakvu formalnu odluku, da nije odlučila o imovini podnositelja zahtjeva i da nije nadležna odlučiti o njegovom zahtjevu za povrat imovine.

14. U lipnju 1998. Sabor je donio Program povratka i zbrinjavanja prognanika, izbjeglica i raseljenih osoba ("Program povratka"), koji uređuje načela za njihov povratak i povrat njihove imovine.

15. U kolovozu 1998. godine na snagu je stupio Zakon o prestanku važenja Zakona o privremenom preuzimanju i upravljanju određenom imovinom ("Zakon o prestanku važenja"). U njega su ugrađene, i time dobile pravnu snagu, odredbe Programa povratka koje su propisivale da osobe čija je imovina tijekom njihovog izbjivanja iz Hrvatske bila dana za potrebe smještaja drugih trebaju podnijeti zahtjev za povrat svoje imovine nadležnim lokalnim tijelima – stambenim komisijama.

16. Postupajući sukladno navedenom zakonu, podnositelj zahtjeva je 13. kolovoza 1998. podnio zahtjev za povrat imovine Stambenoj komisiji Općine Krnjak ("Stambena komisija").

17. Dana 31. kolovoza 1998. Stambena komisija obavijestila je podnositelja zahtjeva o stanju njegove imovine i stupnju štete na njoj te ga je 1. prosinca 1998. pozvala da dokaže vlasništvo dotične imovine. Podnositelj zahtjeva to je učinio u travnju 1999., nakon okončanja ostavinskog postupka iza njegovog pokojnog oca u siječnju 1999.

18. Dana 4. listopada 1999. Stambena komisija ukinula je rješenje Komisije za preuzimanje od 23. svibnja 1996. V.P. je uložio žalbu.

19. Dana 14. veljače 2000. Općina Krnjak, postupajući kao drugostupanjsko tijelo u upravnom postupku, odbila je žalbu V.P.-a. Naložila mu je i da isprazni kuću u roku od 15 dana od primitka rješenja te naznačila da će u protivnom protiv njega podnijeti građansku tužbu nadležnom općinskom sudu.

20. Budući da V.P. nije postupio po nalogu, Stambena komisija je 13. ožujka 2000. podnijela tužbu Općinskom sudu u Karlovcu kojom je zatražila njegovo iseljenje iz dotične imovine.

21. Dana 16. svibnja 2000. sud je proglasio tužbu Stambene komisije od 13. ožujka 2000. nedopuštenom jer, prema Zakonu o prestanku, općina nije bila nadležna odlučivati o žalbi V.P.-a. Spis predmeta je umjesto toga trebala poslati nadležnom žalbenom tijelu, a to je bio Općinski sud u Karlovcu.

22. Nakon što je Općina Krnjak spis predmeta predala Općinskom sudu u Karlovcu, taj je sud 13. veljače 2001. odbio žalbu V.P.-a protiv rješenja Stambene komisije od 4. listopada 2000., koje je time postalo pravomoćno.

23. Dana 20. ožujka 2001. Stambena komisija ponovno je pokrenula građanski postupak protiv V.P.-a pred Općinskim sudom u Karlovcu, tražeći njegovo iseljenje.

24. Sud je održao ročišta 6. lipnja, 11. listopada i 22. studenoga 2001. Na ovaj zadnji datum podnositelj zahtjeva stupio je u postupak kao umješlač na strani Stambene komisije.

25. Na ročištu održanom 20. veljače 2002. sud je donio presudu kojom je prihvatio zahtjev Stambene komisije i naredio V.P.-u da isprazni objekt. Dana 18. ožujka 2002. V.P. je uložio žalbu.

26. Dana 4. ožujka 2003. Županijski sud u Karlovcu odbio je žalbu i potvrdio prvostupanjsku presudu, koja je time postala pravomoćna.

27. Dana 22. ožujka 2003. V.P. je uložio reviziju. Nakon što ju je Općinski sud u Karlovcu proglasio nedopuštenom 5. svibnja 2003., te nakon što je tu odluku 19. svibnja 2003. potvrdio Županijski sud u Karlovcu, V.P. je pitanje dopuštenosti svoje revizije postavio pred Vrhovnim sudom. Čini se da Vrhovni sud još nije donio odluku.

B. Ovršni postupak

28. Budući da žalba V.P.-a od 18. ožujka 2002. nije odgodila ovršivost, Stambena komisija je 11. ožujka 2002. od Općinskog suda u Karlovcu zatražila ovrhu presude od 20. veljače 2002.

29. Dana 18. travnja 2002. godine sud je izdao rješenje o ovrši. V.P. je 7. svibnja 2002. uložio žalbu protiv tog rješenja.

30. Dana 5. ožujka 2003. Županijski sud u Karlovcu odbio je žalbu čime je rješenje o ovrši postalo pravomoćno.

31. U međuvremenu je, 1. listopada 2002., stupio na snagu Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o područjima od posebne državne skrbi ("Izmjene i dopune iz 2002."). Njegovim je donošenjem nadležnost u ovoj stvari sa stambenih komisija (koje su ukinute) prenesena na Ministarstvo za javne radove, obnovu i graditeljstvo ("Ministarstvo"). Stoga je država, koju je zastupalo Državno odvjetništvo, preuzela postupak od Stambene komisije.

32. Dana 30. travnja 2003. V.P. je od Općinskoga suda zatražio odgodu ovrhe. Dana 2. rujna 2003. godine sud je odbio njegov zahtjev i zakazao uredovanje po sudskom ovršitelju za 1. listopada 2003. Dana 12. rujna 2003. V.P. je uložio žalbu, tražeći istodobno svrsishodnu delegaciju s Općinskog suda u Karlovcu na Općinski sud u Zagrebu. Dana 15. listopada 2003. Vrhovni sud odbio je njegov zahtjev.

33. Dana 27. svibnja 2003. podnositelj zahtjeva stupio je u ovršni postupak kao umješak na strani države.

34. Uredovanje sudskog ovršitelja zakazano za 1. listopada 2003. odgođeno je do odluke o zahtjevu V.P.-a za delegaciju nadležnosti i zbog toga što Državno odvjetništvo nije primilo poziv. Sljedeće uredovanje zakazano je za 22. prosinca 2003.

35. Dana 18. prosinca 2003. V.P. je uložio novi zahtjev za odgodu ovrhe, koji je odbijen.

36. Dana 23. prosinca 2003. godine sudski ovršitelj iselio je V.P.-a, pa je podnositelj zahtjeva ponovno stupio u posjed svoje imovine.

B. Naknada

37. Dana 6. svibnja 2003. Ministarstvo je pozvalo podnositelja zahtjeva da se obrati nadležnom područnom uredu radi pregovora o nagodbi i primanja naknade zbog produljene nemogućnosti korištenja svoje imovine, u skladu s Izmjenama i dopunama iz 2002.

38. Podnositelj zahtjeva nije odgovorio.

II. MJERODAVNO DOMAĆE PRAVO I PRAKSA

A. Zakon o preuzimanju

39. Zakon o privremenom preuzimanju i upravljanju određenom imovinom („*Narodne novine*”, br. 73/1995 i 7/1996) u mjerodavnom dijelu predviđao je kako slijedi:

Članak 2. stavak 1. propisivao je da se imovina koja se nalazi na ranije okupiranom teritoriju, a koja pripada osobama koje su napustile Hrvatsku, treba staviti pod privremenu upravu države.

Članak 5. je *inter alia* ovlastio Komisije za preuzimanje da daju privremeno u posjed i na korištenje imovinu iz članka 2. izbjeglicama i prognanicima, povratnicima kojima je u Domovinskom ratu uništena ili oštećena imovina, invalidima domovinskog rata, obiteljima poginulih i nestalih hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i drugim građanima koji obavljaju djelatnosti nužne za sigurnost, obnovu i razvoj ranije okupiranih područja.

Članak 11. predviđao je nadležnost Komisija za preuzimanje za donošenje odluka o zahtjevima vlasnika za povrat imovine.

B. Program povratka i Zakon o prestanku važenja

40. Točka 9. Programa povratka i zbrinjavanja prognanika, izbjeglica i raseljenih osoba („*Narodne novine*”, br. 92/98) predviđala je kako slijedi:

9. "Osobe s hrvatskim dokumentima koje su vlasnici imovine u Republici Hrvatskoj u čijoj su imovini privremeno zbrinute druge osobe, mogu se javiti gradskim/općinskim stambenim komisijama i zatražiti povrat imovine u posjed. Stambena komisija će u roku od pet (5) dana u pisanom obliku obavijestiti vlasnika-povratnika o statusu imovine. Na temelju dokaza o vlasništvu, stambena komisija u roku od 7 dana izdaje rješenje o ukidanju rješenja o privremenom korištenju i tražit od privremenoga korisnika da oslobodi objekt. Stambena komisija u roku od 7 dana dostavlja pisano rješenje zakonskome vlasniku i privremenom korisniku. U rješenju se navodi rok za iseljenje i ponudu alternativnog smještaja za privremenoga korisnika u kući ili stanu u vlasništvu države.

....

U slučaju da privremeni korisnik ne oslobodi imovinu u naznačenom roku, stambena komisija će podnijeti tužbu za iseljenje nadležnom općinskom sudu u roku od 7 dana. Sud će odlučivati o predmetu po skraćenom postupku. Odluka suda bit će izvršna. Moguća žalba uložena na presudu neće odgoditi njeno izvršenje ili odgoditi vraćanje u posjed imovine zakonskom vlasniku."

41. Članak 2. stavak 3. i članak 2. stavak 4. Zakona o prestanku važenja Zakona o privremenom preuzimanju i upravljanju određenom imovinom („*Narodne novine*”, broj 101/1998) propisao je da se Program povratka primjenjuje na postupke u vezi s privremenim korištenjem, upravljanjem i nadzorom imovine osoba koje su napustile Hrvatsku i da će te postupke provoditi stambene komisije u prvom stupnju, a općinski sudovi u drugom stupnju. Oni su trebali primjenjivati Zakon o općem upravom postupku.

C. Zakon o područjima od posebne državne skrbi i s njime povezan podzakonski propis

42. Članak 27. stavak 4. Zakona o područjima od posebne državne skrbi („*Narodne novine*“, br. 44/1996, 57/1996 (ispravak), 124/1997, 73/2000, 87/2000 (ispravak), 69/2001, 94/2001, 88/2002, 26/2003 (pročišćeni tekst) i 42/2005), izmijenjenog i dopunjenog Izmjenama i dopunama iz 2002., predviđa da će država isplatiti naknadu štete što ju je pretrpio vlasnik koji je podnio zahtjev za povrat imovine do 30. listopada 2002., a kojemu imovina do tog datuma nije vraćena.

43. Odluka o visini naknade vlasnicima za pretrpljenu štetu („*Narodne novine*”, br. 68/2003) utvrđuje tu naknadu u iznosu od sedam hrvatskih kuna (HRK) po četvornome metru.

PRAVO

I. NAVODNA POVREDA ČLANKA 6. STAVKA 1. KONVENCIJE

A. Tvrđnje stranaka

1. Podnositelj zahtjeva

44. Podnositelj zahtjeva prigovorio je da duljina upravnog, građanskog i ovršnog postupka koji su se, jedan za drugim, vodili po njegovom zahtjevu za povrat imovine nije u skladu sa zahtjevom "razumnog roka", utvrđenim člankom 6. stavkom 1. Konvencije koji glasi kako slijedi:

"Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi...svatko ima pravo...da sud...u razumnom roku ispita njegov slučaj..."

45. Podnositelj zahtjeva priznao je da je predmet složen. Međutim, njegova složenost nije bila posljedica njegovoga sadržaja, već sustava koji je zamišljen tako da je on prvo morao pokrenuti upravni postupak pred lokalnim tijelom, koje je tada imalo pravo pokrenuti građanski, a potom i ovršni postupak radi iseljenja. Prema mišljenju podnositelja zahtjeva, to je podvostručilo postupovne korake koje je trebalo poduzeti, pa se odgovornost za duljinu postupka zbog složenosti predmeta stoga mogla pripisati državi.

46. Kad je riječ o ponašanju V.P.-a, podnositelj zahtjeva tvrdio je da je ovaj zloupotrebljavao raspoloživa pravna sredstva i da je država trebala spriječiti takvo ponašanje.

47. Kad je riječ o ponašanju vlasti, podnositelj zahtjeva ustvrdio je da ga je 4. lipnja 1998. Komisija za preuzimanje pogrešno obavijestila, a s ciljem izbjegavanja svoje nadležnosti, da nije donijela nikakvu odluku o njegovoj imovini, da je žalba V.P.-a protiv rješenja Stambene komisije od 4. listopada 1999. namjerno upućena Općini Krnjak – tijelu koje nije bilo nadležno za tu stvar – umjesto Općinskome sudu u Karlovcu, te da je uređivanje sudskog ovršitelja u ovršnom postupku zakazano za 1. listopada 2003. odgođeno zbog toga što Državno odvjetništvo – dakle, javno tijelo – nije primilo poziv.

2. Vlada

48. Vlada je ustvrdila da je predmet složen jer je uključivao upravni, građanski i ovršni postupak. Priznajući važnost predmeta za podnositelja zahtjeva, Vlada je istaknula da se on mora promatrati u kontekstu priljeva velikog broja sličnih predmeta, što je bila posljedica rata i naknadnog procesa povratka izbjeglica i prognanika. U tim okolnostima nije bilo razloga prema predmetu podnositelja postupati drukčije nego prema sličnim predmetima.

49. Vlada je nadalje tvrdila da je podnositelj zahtjeva pridonio duljini postupka jer da nije odmah dokazao vlasništvo imovine. Iako u daljnjem postupku podnositelj zahtjeva nije pridonio njegovom produljenju, to je učinio V.P. time što je iskoristio sva raspoloživa pravna sredstva. S tim u vezi, Vlada je konstatala da se država ne može smatrati odgovornom za odgode koje se mogu pripisati strankama u građanskome sporu.

50. Zaključno, Vlada je smatrala da su domaće vlasti pokazale dužnu revnost i postupale prilično brzo u danim okolnostima.

B. Ocjena Suda

1. Razdoblje koje se uzima u obzir

51. Sud ponavlja da kad prema domaćem zakonodavstvu podnositelj zahtjeva prije obraćanja sudu prethodno treba iscrpiti upravni postupak, tada se postupak pred upravnim tijelima treba uzeti u obzir prilikom računanja ukupne duljine postupka u smislu članka 6. Konvencije (vidi, na primjer, *Kiurkchian v. Bulgaria*, br. 44626/98, § 51, 24. ožujka 2005.).

52. Sud nadalje podsjeća da se ovrha presude koju donese bilo koji sud mora smatrati sastavnim dijelom "suđenja" u smislu članka 6. (vidi *Hornsby v. Greece*, presuda od 19. ožujka 1997., *Reports of Judgments and Decisions* 1997-II, str. 510-11, § 40). Dakle, ovršni se postupak mora smatrati drugom fazom građanskoga postupka (vidi *Zappia v. Italy*, presuda od 26. rujna 1996., *Reports of Judgments and Decisions* 1996-IV, str. 1411-1412, § 20).

53. Sud konstatira da je postupak koji je predmet prigovora započeo 15. rujna 1997., kad je podnositelj zahtjeva prvi put podnio zahtjev za povrat imovine. Međutim, razdoblje koje se uzima u obzir počelo je 6. studenoga 1997., dan nakon stupanja Konvencije na snagu u odnosu na Hrvatsku. Dotično je razdoblje završilo 23. prosinca 2003. kad je okončana ovrha i kad je podnositelj zahtjeva ponovno stupio u posjed svoje imovine. Prema tome, ono je trajalo otprilike šest godina i mjesec dana.

54. Sud ne pridaje važnost činjenici da je postupak koji se odnosi na dopuštenost revizije što ga je uložio V.P. još uvijek u tijeku pred Vrhovnim sudom jer se taj postupak isključivo tiče postupovnih pitanja, a ne utvrđivanja podnositeljevih prava i obveza građanske naravi.

2. Razumnost duljine postupka

55. Sud ponavlja da se razumnost duljine postupka mora ocijeniti s obzirom na sljedeće kriterije: složenost predmeta, ponašanje podnositelja zahtjeva i mjerodavnih vlasti i važnost onoga što se za podnositelja zahtjeva dovodi u pitanje u sporu (vidi, između mnogo drugih izvora prava, *Cocchiarella v. Italy* [GC], br. 64886/01, § 68, objavit će se u ECHR 2006; i *Frydlander v. France* [GC], br. 30979/96, § 43, ECHR 2000-VII).

56. Sud, međutim, konstatira da se njegova sudska praksa zasniva na temeljnom načelu prema kojemu se razumnost duljine postupka određuje u svjetlu posebnih okolnosti predmeta. Budući da u ovom predmetu te okolnosti zahtijevaju općenitu ocjenu, Sud ne nalazi potrebnim iscrpno razmatrati naprijed spomenute kriterije (vidi *Obermeier v. Austria*, presuda od 28. lipnja 1990., Serija A br. 179, str. 23 § 72). Dovoljno je konstatirati da je domaćim vlastima trebalo više od šest godina za donošenje i ovrhu pravomoćne odluke u predmetu koji je za podnositelja zahtjeva imao nepobitnu važnost, a nije bio osobito složen.

57. Sud je često utvrđivao povrede članka 6. stavka 1. Konvencije u predmetima u kojima su se postavljala pitanja slična pitanju iz ovoga predmeta (vidi, na primjer, *Ruianu v. Romania*, br. 34647/97, 17. lipnja 2003.; i *Zappia v. Italy*, naprijed citirano).

58. Nakon što je ispitao sve podnesene mu materijale, Sud smatra da Vlada nije iznijela niti jednu činjenicu ili argument koji bi ga mogli navesti na donošenje drukčijeg zaključka u ovome predmetu. Uzimajući u obzir svoju sudska praksu o tom pitanju, Sud smatra da je u ovom predmetu duljina postupka bila prekomjerna i da nije ispunila zahtjev "razumnoga roka".

Stoga je došlo do povrede članka 6. stavka 1.

II. NAVODNA POVREDA ČLANKA 1. PROTOKOLA BR. 1 UZ KONVENCIJU

A. Tvrđnje stranaka

1. Podnositelj zahtjeva

59. Podnositelj zahtjeva je uz to prigovorio da mu je bilo onemogućeno koristiti svoju imovinu kroz dulje vremensko razdoblje, što je protivno članku 1. Protokola br. 1, koji glasi kako slijedi:

"Svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na mirno uživanje svojega vlasništva. Nitko se ne smije lišiti svoga vlasništva, osim u javnom interesu, i to samo uz uvjete predviđene zakonom i općim načelima međunarodnoga prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne umanjuju pravo države da primijeni zakone koje smatra potrebnima da bi uredila upotrebu vlasništva u skladu s općim interesom ili za osiguranje plaćanja poreza ili drugih doprinosa ili kazni."

60. Podnositelj zahtjeva tvrdio je da je došlo do miješanja u njegova vlasnička prava kad su lokalne vlasti dopustile V.P.-u da koristi njegovu kuću. To miješanje nije prestalo u trenutku kad je 4. listopada 1999. ukinuto rješenje kojim je V.P.-u bilo dopušteno to činiti. Zapravo, ono se nastavilo u drukčijem obliku – kroz produljenu nemogućnost pristupa njegovoj imovini – a završilo je tek 23. prosinca 2003. kad je ponovno stupio u posjed te imovine.

61. Podnositelj zahtjeva je osim toga tvrdio da miješanje nije bilo razmjerno općem interesu. Iako se moglo smatrati da je u općem interesu osigurati smještaj izbjeglicama, prognanicima ili osobama čija je imovina uništena u ratu, ti razlozi nisu bili primjenjivi na ovaj predmet jer V.P. nije pripadao tim kategorijama. Štoviše, njemu je bilo dopušteno voditi restoran u imovini podnositelja zahtjeva, a za razliku od podnositelja zahtjeva nije mu bio potreban smještaj.

2. Vlada

62. Vlada je priznala da je došlo do miješanja u pravo podnositelja zahtjeva na mirno uživanje njegovog vlasništva kad su domaće vlasti V.P.-u dopustile koristiti njegovu imovinu. Vlada je tvrdila da ta mjera predstavlja kontrolu korištenja imovine i da nije sporno da se to miješanje temeljilo na zakonu i da je bilo u općem interesu. Kad je riječ o razmjernosti, država je donosila izmjene i dopune mjerodavnih propisa kako su se mijenjale prilike i potreba za kontrolom vlasništva. Naime, propisi koji su na početku privremenim korisnicima dali prilično široke ovlasti, tijekom vremena su izmijenjeni i dopunjeni u korist vlasnika. Stoga je to miješanje bilo u skladu s uvjetima izvanredne poslijeratne situacije i podnositelju zahtjeva nije nametnulo prekomjerni pojedinačni teret.

63. Vlada je tvrdila da je miješanje trajalo sve dok nije ukinuto rješenje kojim je V.P.-u dana na korištenje imovina podnositelja zahtjeva. Od tada se država više nije miješala u pravo podnositelja zahtjeva na mirno uživanje njegovoga vlasništva, već mu je pokušala osigurati povrat imovine. Vlada je priznala da je postupak za povrat imovine trajao dugo. Međutim, u tom pogledu Vlada upućuje na svoje argumente koji se odnose na prigovor podnositelja zahtjeva glede duljine postupka.

B. Ocjena Suda

64. Prema mišljenju Suda, nije sporno da je došlo do miješanja u pravo podnositelja zahtjeva na vlasništvo jer je njegova kuća dana na korištenje drugoj osobi i on je nije mogao koristiti kroz dulje vremensko razdoblje.

65. Sud osim toga konstatira da podnositelju zahtjeva nije oduzeto vlasništvo. Dakle, miješanje koje je predmet prigovora predstavlja kontrolu korištenja imovine u smislu članka 1. Protokola br. 1.

66. Sud smatra da ne treba odlučivati o tome je li sama činjenica davanja kuće podnositelja zahtjeva trećoj osobi bila opravdana prema članku 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju. Čak i ako se pretpostavi da je bila, situacija se značajno promijenila kad je podnositelj zahtjeva pokrenuo odgovarajući postupak za povrat svoje kuće čime je jasno dao do znanja da mu je potrebna za njega i njegovu obitelj. U tom su postupku domaće vlasti podnositelju zahtjeva priznale pravo na povrat imovine, izdale nalog kojim su korisniku naredile da isprazni kuću i potom su pokrenule građanski postupak radi iseljenja. Jedino pitanje što ga treba ispitati jest je li duljina tog postupka bila protivna članku 1. Protokola br. 1.

67. Samo se po sebi podrazumijeva da za pravilno vršenje sudbene vlasti treba vremena. Međutim, Sud je već utvrdio da je postupak za povrat imovine podnositelja zahtjeva trajao nerazumno dugo (vidi stavak 58. ove presude). Prema mišljenju Suda, zbog svog je pretjeranog trajanja taj postupak izravno utjecao i na pravo podnositelja zahtjeva na mirno uživanje svoga vlasništva u razdoblju duljem od šest godina. Uzimajući u obzir okolnosti ovoga predmeta, Sud smatra da je to odugovlačenje podnositelju zahtjeva nametnulo prekomjerni pojedinačni teret i time poremetilo pravičnu ravnotežu koju je potrebno uspostaviti između prava podnositelja zahtjeva na mirno uživanje svoga vlasništva i općeg interesa o kojemu je u dotičnom predmetu riječ (vidi, *mutatis mutandis*, *Immobiliare Saffi v. Italy* [GC], br. 22774/93, § 59, ECHR 1999-V).

Stoga je došlo do povrede članka 1. Protokola br. 1.

III. PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

68. Članak 41. Konvencije predviđa:

"Ako Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije i dodatnih protokola, a unutarnje pravo zainteresirane visoke ugovorne stranke omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravednu naknadu povrijeđenoj stranci."

A. Materijalna šteta

1. Tvrdnje stranaka

69. Podnositelj zahtjeva potražuje 262.445 eura (EUR) na ime materijalne štete, od čega 200.000 EUR za štetu nanesenu građevinskim radovima privremenog korisnika, te 62.445 EUR za izgublenu zaradu.

70. Podnositelj zahtjeva ustvrdio je da izgubljena zarada odgovara zaradi što ju je V.P. ostvario dok je tijekom spornoga razdoblja u njegovoj kući vodio restoran. On, međutim, nije mogao reći koliki je iznos izgubljene zarade, jer su podatke o zaradi V.P.-a iz restorana fiskalna tijela čuvala kao povjerljive. Podredno je ustvrdio da izgubljena zarada ne može biti manja od iznosa koji se mogao dobiti iznajmljivanjem dotičnoga prostora na temelju ugovora o zakupu poslovnog prostora. Stoga je podnositelj zahtjeva tvrdio da mu se treba dosuditi taj iznos.

71. Prema mišljenju podnositelja zahtjeva, mjesečna tržišna zakupnina za poslovni prostor iznosila je približno 10 EUR po četvornome metru. U potporu svojoj tvrdnji, dostavio je dopise nekoliko agencija za nekretnine prema kojima je zakupnina za poslovne prostore u obližnjim gradovima Karlovcu i Dugoj Resi bila 10 EUR po četvornome metru. Prema navodima podnositelja zahtjeva, ukupna površina njegove kuće koja se mogla iznajmiti na temelju ugovora o zakupu poslovnog prostora bila je 292 m².

72. Vlada je osporila ta potraživanja. Dostavila je podatke prikupljene od fiskalnih tijela prema kojima je prosječna mjesečna zakupnina za poslovne prostore u Općini Krnjak u razdoblju od 1997. do 2002. iznosila 20 hrvatskih kuna (HRK), a u 2003. godini 21 HRK po četvornome metru. Vlada je također naglasila da je u svibnju 2003. podnositelju zahtjeva ponuđena naknada, ali da on nije odgovorio na tu ponudu.

73. Podnositelj zahtjeva smatrao je da iznosi za koje je Vlada navela da odgovaraju tržišnoj cijeni zakupa u relevantnom razdoblju zapravo predstavljaju najniže iznose zakupnine koje su fiskalna tijela priznavala u svrhu oporezivanja, dok je prosječna zakupnina u stvarnosti bila značajno viša.

2. Ocjena Suda

74. Sud smatra da je podnositelj zahtjeva morao pretrpjeti materijalnu štetu zbog nemogućnosti kontroliranja svoje imovine u razdoblju od 5. studenoga 1997. (datuma kad je Konvencija stupila na snagu u odnosu na Hrvatsku) do 23. prosinca 2003. (vidi, *mutatis mutandis*, *Prodan v. Moldova*, br. 49806/99, § 71, ECHR 2004-III (izvadci)).

75. Za potrebe procjene pretrpljene štete, Sud smatra prihvatljivim opći pristup što ga je predložio podnositelj zahtjeva. Sud, međutim, ne prihvaća iznos mjesečne zakupnine od 10 EUR po četvornome metru što ga je podnositelj zahtjeva iznio. Taj iznos odražava mjesečnu zakupninu u gradskim područjima, tj. u gradovima Karlovcu i Dugoj Resi, dok se imovina podnositelja zahtjeva nalazi u Općini Krnjak, koja je seosko područje. Prema tome, a budući da podnositelj zahtjeva nije pružio nikakve dokaze o iznosima zakupnine u toj općini, Sud odlučuje kao referentno polazište za svoj obračun uzeti iznos zakupnine što ga je iznijela Vlada, a to je 20 HRK po četvornome metru u godinama 1997.-2002. i 21 HRK u 2003. godini. Prema dokazima koje posjeduje, Sud smatra da ukupna površina kuće podnositelja zahtjeva koja se mogla iznajmiti na temelju ugovora o zakupu poslovnog prostora, a koja obuhvaća unutarnje prostorije i terasu, iznosi 235 m² (124 m² unutarnjeg prostora i 111 m² terase).

76. U donošenju svoje ocjene Sud uzima u obzir činjenicu da bi podnositelj zahtjeva neizbježno pretrpio i određene troškove u vezi s održavanjem prostora, a bio bi obavezan plaćati i porez (vidi, *mutatis mutandis*, *Prodan v. Moldova*, naprijed citirano, § 74; te *Popov v. Moldova* (no. 1)(pravična naknada), br. 74153/01, § 13, 17. siječnja 2006.).

77. S obzirom na naprijed navedeno i odlučujući na pravičnoj osnovi, Sud podnositelju zahtjeva dosuđuje 16.000 EUR na ime izgubljene zakupnine, uvećanih za sve poreze koji bi se mogli zaračunati na taj iznos.

78. Kad je riječ o šteti prouzročenoj građevinskim radovima privremenog korisnika, Sud ne opaža nikakvu uzročnu vezu između utvrđene povrede i navodne materijalne štete. Stoga taj zahtjev odbija.

B. Nematerijalna šteta

79. Podnositelj zahtjeva potražuje 5.000 EUR na ime nematerijalne štete.

80. Vlada je osporila to potraživanje.

81. Sud utvrđuje da je podnositelj zahtjeva morao pretrpjeti nematerijalnu štetu. Presuđujući na pravičnoj osnovi, na to mu ime dosuđuje 2.500 EUR, uvećanih za sve poreze koji bi se mogli zaračunati na taj iznos.

C. Troškovi i izdaci

82. Podnositelj zahtjeva, koji je primio pravnu pomoć, potražuje i 315 EUR na ime troškova i izdataka nastalih pred domaćim sudovima i 3.000 EUR na ime troškova i izdataka nastalih pred Sudom.

83. Vlada je osporila ta potraživanja.

84. Prema sudskoj praksi Suda, podnositelj zahtjeva ima pravo na naknadu svojih troškova i izdataka samo ako se dokaže da su oni stvarno i nužno nastali i da su s obzirom na visinu bili razumni. U ovome predmetu, uzevši u obzir informacije koje posjeduje i naprijed navedene kriterije, Sud odbija zahtjev za troškove i izdatke u domaćim postupcima i smatra razumnim dosuditi iznos od 1.000 EUR za postupak pred Sudom, uvećanih za sve poreze koji bi se mogli zaračunati na taj iznos.

D. Zatezna kamata

85. Sud smatra odgovarajućim da se kamatna stopa temelji na najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke kojoj treba dodati tri postotna boda;

IZ TIH RAZLOGA, SUD JEDNOGLASNO

1. *presuđuje* da je došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije;
2. *presuđuje* da je došlo do povrede članka 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju;
3. *presuđuje*
  - (a) da tužena država podnositelju zahtjeva treba, u roku od tri mjeseca od dana kad presuda postane konačnom u skladu s člankom 44. stavkom 2. Konvencije, isplatiti sljedeće iznose koje je potrebno pretvoriti u nacionalnu valutu tužene države prema tečaju važećem na dan namirenja:
    - (i) 16.000 EUR (šesnaest tisuća eura) na ime materijalne štete;
    - (ii) 2.500 EUR (dvije tisuće i petsto eura) na ime nematerijalne štete;
    - (iii) 1.000 EUR (tisuću eura) na ime troškova i izdataka;
    - (iv) sve poreze koji bi se mogli zaračunati na te iznose;
  - (b) da se od proteka naprijed navedena tri mjeseca do namirenja na naprijed navedene iznose plaća obična kamata prema stopi koja je jednaka najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke tijekom razdoblja neplaćanja, uvećanoj za tri postotna boda;
4. *odbija* ostatak zahtjeva podnositelja zahtjeva za pravičnu naknadu.

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 11. siječnja 2007. u skladu s pravilom 77. stavcima 2. i 3. Poslovnika Suda.

Søren NIELSEN
Tajnik

Christos ROZAKIS
Predsjednik